

138 . Piatra Neamț | Punct: Curtea Domnească | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 120735.07

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Gheorghe Dumitroaia, Elena Roxana Munteanu, Lucian Uță

Instituții: Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț

Raport

Cercetarea arheologică preventivă în ansamblul medieval Curtea Domnească din Piatra-Neamț s-a făcut necesară ca urmare a începerii unor lucrări de construire în perimetrul acestui monument.

Situată pe un platou de coboară din dealul Cozla, în centrul istoric al orașului, Curtea Domnească de la Piatra-Neamț, atestată documentar de la 1491, nu a beneficiat până în prezent de o atenție deosebită, fiind în bună parte distrusă de lucrări edilitare de epocă modernă și investigată arheologic doar sporadic, în anii '50 ai sec. trecutl. A fost semnalată cu acest prilej, dar și cu ocazia unor săpături arheologice de mai mică amploare efectuate în 1978 în perimetrul aceluiași sit, în spatele actualului sediu al Muzeului de Artă, existența unor morminte de înhumatie ce pot fi puse în legătură cu biserica „Sf. Ioan”.

Zona afectată de proiectul edilitar care a făcut necesară cercetarea arheologică preventivă reprezintă latura de V a platoului Curții Domnești. Delimitată de construcții particulare pe laturile de E și de S și de strada V.A. Urechia spre N, această suprafață, care coboară în pantă de la E spre V, a fost deranjată în parte de construirea în 1924 și demolarea în 2004 a unei clădiri. Terenul care a făcut obiectul cercetării arheologice preventive aparține familiei Toader și Rodica Olteanu. Conform cu autorizația de construcție și cu avizul MCC proiectul care a făcut necesară intervenția arheologică – construcția unei locuințe – afectează subsolul până la -2,50 m, cea mai mare parte a construcției fiind proiectată să ocupe suprafața clădirii demolate în 2004.

La începerea cercetărilor arheologice preventive în suprafața afectată de viitoare construcții, situația în teren se prezenta astfel: construcția ridicată în 1924 a fost demolată, odată cu îndepărtarea resturilor de zidărie fiind excavată și o bună parte din fundație. Din cele afirmate de către muncitorii care au lucrat la demolare și de către proprietarul terenului, construcția avea un beci care a deranjat stratigrafia până la o adâncime de aproape 4 m. Odată cu excavarea fundației a fost îndepărtată și o cantitate relativ mare (aproximativ 4 m³) de piatră, care provine din fundație și de la pereții beciului (acesta din urmă avea dimensiunile de 6 x 4 m și tavan boltit, cu o înălțime maximă de 2 m). Fosta construcție afecta aproape jumătate din proprietate, dar excavarea sa parțială a împiedicat urmărirea în teren a fundației și cercetarea stratigrafică pe această porțiune.

În aceste condiții au fost trasate, la limita suprafeței acoperite de dărâmături, două secțiuni, în scopul stabilirii stratigrafiei: S. I orientat N - S, având dimensiunile de 28 x 1 m (lărgită ulterior din cauza resturilor de demolare, în carourile 5-10, la 3 m) a tăiat transversal întreaga proprietate, din zidul de susținere care o delimitează spre strada V.A. Urechia și până în buza pantei, S. II deschis din dreptul carourilor 8-9, orientat E - V, cu dimensiunile de 12 x 1,5 m.

În urma cercetării acestor două secțiuni s-a constatat că pe suprafața dinspre pantă, pe locul fostei construcții dar și împrejurul acesteia stratigrafia a fost perturbată – atât de fundație, dar și de diverse șanțuri (de canalizare sau de racord electric). Un nivel arheologic a fost surprins cu totul sporadic în profilul de E al S. I în carourile 4-10 și în S. II în caroul 6, nivel cu o grosime variind între 0,5 și 0,20 m, constând în sol

lutos, de culoare cafeniu închisă și în care au fost descoperite primele patru morminte de înhumăție. Acest strat arheologic, singurul identificat, este suprapus de un strat gros de 0,20 - 1,50 m (compus din sol cafeniu deschis, resturi de zidărie, pietre, resturi de lemn, format în ultimul secol ca urmare a construirii și apoi a demolării construcției amintite) și suprapune stratul steril din punct de vedere arheologic, reprezentat din argilă galbenă în S. I, carourile 1-4 și din pietriș în S. I carourile 5-14 și în S. II.

Nivelul în care se aflau mormintele surprinse în S. I și S. II a fost ras cu prilejul ridicării construcției din 1924 sau poate anterior. Dealtfel și suprafața aflată la E de fosta clădire, pe proprietatea învecinată și care constituia curtea casei, formează un platou aproape plan, acoperit cu pietriș, care pare să fi suferit o nivelare. Clădirea ridicată în 1924 a afectat cea mai mare parte a mormintelor aflate pe acest loc; în stratul acumulat în timpul construcției – surprins sporadic, în preajma fundațiilor și sub acestea – au fost descoperite și fragmente osteologice umane de dimensiuni mici, care considerăm că provin din morminte distruse. Intervenția aceasta a făcut imposibilă cunoașterea numărului mormintelor din acest sector al cimitirului; de asemenea, extinderea zonei funerare spre E poate fi doar presupusă din configurația terenului – proprietatea cercetată preventiv aflându-se în marginea de V a platoului Curții Domnești, considerăm că reprezenta și limita spațiului funerar.

Pentru cercetarea necropolei a fost deschisă și Suprafața A, cu dimensiunile de 15 x 20 m, pe micul platou care constituia curtea fostei case. Au fost cercetate în această suprafață 77 de morminte de înhumăție, unele distruse de lucrări recente (conduite de apă, șanțuri de împământare a cablurilor electrice). Mormintele păstrau o orientare generală V - E, cu excepția mormântului 68, aflat în apropierea limitei de V a suprafeței A, dispus S - N. Au fost surprinse și suprapuneri de morminte – M 5 a tăiat groapa și o parte din scheletul din M 6 și suprapunea mormintele 38 și 39, M 25 a fost tăiat de M 26, M 31 de către M 30, M 67 suprapunea mormântul 81; M 50 constituie o reînhumare în groapa mormântului 47 (se păstrau doar oasele lungi ale membrelor, așezate lângă craniu și o parte din coaste). Nu au fost observate decât în puține cazuri detalii privind gropile mormintelor; ceva mai bine păstrate au fost resturile sicriilor, surprinse la 10 din cele 77 de morminte cercetate în Suprafața A.

Inventarul mormintelor este sărac, constând în monede din bronz bătute pentru Ungaria în sec. XVI (M 4, 5, 6, 10, 14, 25, 26, 27, 40), cercei din bronz (M 14 și 17), un ac de vâl (M 52), nasturi din bronz și cheutori (M5, 8).

Pentru valorificarea datelor obținute din cercetările arheologice întreprinse la Curtea Domnească – sectorul str. V.A. Urechia este necesară coroborarea acestora cu informații din alte săpături și sondaje realizate în perimetrul Curții Domnești, precum și cu rezultatele cercetării arheologice preventive începute în aprilie 2005 în apropierea turnului și a bisericii „Sf. Ioan”. În zona menționată din Piața Libertății au fost demarate, sistate, apoi reluate cercetări arheologice anterioare implementării unui proiect de amenajare a piațetei și de restaurare a ansamblului Curtea Domnească. Au fost dezvelite cu acest prilej 10 morminte de înhumăție care fac parte din aceeași necropolă ca și complexele menționate de mai sus, aflate într-o stare proastă de conservare, datorită lucrărilor repetate de nivelare și avare a pieței. La fel cu mormintele din Suprafața A și în cazul acestora nu au fost surprinse gropile, păstrându-se în schimb resturi ale sicriilor. Inventarul celor zece morminte, de asemenea săracăcios, conta în nasturi din bronz și din monede din bronz (sec. XVI-XVII).

Al treilea sector cercetat din necropola medievală care suprapune ansamblul arhitectural Curtea Domnească este situat în apropierea segmentului de zid de pe latura de S a bisericii „Sf. Ioan”. Și de această dată cercetările arheologice au fost determinate de lucrările de amenajare a unei pasarele în continuarea zidului de susținere a terasei. Acest al treilea sector cercetat se află la limita de S a platoului Curții Domnești, limită creată recent ca urmare a construirii în sec. al XX-lea a unui zid de susținere a pantei. Descoperirea a cinci morminte și în această zonă constituie un indiciu referitor la întinderea cimitirului medieval. O situație stratigrafică interesantă în sectorul C al șantierului preventiv Curtea Domnească a constituit-o descoperirea a trei morminte suprapuse, aflate imediat dedesubtul segmentului de zid amintit mai sus.

În cadrul cercetărilor preventive întreprinse în 2005 în cadrul sitului Curtea Domnească, cât și cu ocazia săpăturilor realizate în 1979 și a diverselor intervenții cu caracter edilitar efectuate în perimetrul acesta în ultima jumătate de secol nu au fost identificate vestigiile unor construcții medievale, ci doar morminte

aparținând unei necropole datate pe baza inventarului funerar în sec. XVI-XVII. Informații culese în teren privind întinderea zonei funerare ne fac să presupunem că distrugerea unor eventuale construcții din apropierea Curții Domnești din Piatra-Neamț a debutat chiar odată cu transformarea terenului din jurul Bisericii „Sf. Ioan” în cimitir al orașului.

Informații suplimentare online

[Raportul 3464 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
